

КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ФІЛОЛОГІВ

Науковець кафедри англійської філології Інна Клак успішно захистила дисертаційне дослідження "Формування комунікативної компетентності в майбутніх учителів філології у процесі вивчення фахових дисциплін" на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук. Захист відбувся на засіданні спеціалізованої вченої ради у Національному університеті біоресурсів і природокористування України. Опонували нашому дисертанту доктор педагогічних наук, професор кафедри іноземних мов Львівського державного університету внутрішніх справ Олена Зеленська та кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри ділової іноземної мови та міжнародної комунікації Національного університету харчових технологій, доцент Галина Чередніченко. Робота виконана в Національному університеті біоресурсів і природокористування України під керівництвом доктора педагогічних наук,

навчання студентів ВНЗ і браком належної уваги до розробки методики формування професійної комунікативної компетентності майбутніх учителів-філологів.

Тому метою дослідження дисертант визначила теоретичне обґрунтування й експериментальну перевірку педагогічних умов формування такої компетентності у процесі вивчення фахових дисциплін. Для досягнення мети вона спрямувала свої зусилля на аналіз стану досліджуваної проблеми, уточнення необхідного понятійно-категорійного апарату, насамперед сутності базових понять, на характеристику структури професійної комунікативної компетентності, умов і моделі її формування, на визначення критеріїв, показників, рівнів і ступеня розробки методики експериментальної перевірки сформованості професійної комунікативної компетентності.

Успішне вирішення поставлених завдань обумовило новизну і практичну цінність дисертаційної роботи. Основне досягнення дослідження: вперше виявлено, теоретично обґрунтовано й експериментально перевірено педагогічні умови формування професійної комунікативної компетентності в майбутніх учителів-філологів у процесі вивчення фахових дисциплін. Наголошено, що такими умовами виступає створення у навчальному закладі іншомовного

завідувача кафедри методики навчання та управління навчальними закладами цього ж університету, професора Миколи Пригодія.

Обґрунтовуючи актуальність теми, дисертант зазначає, що одним із вирішальних факторів підготовки педагогічних кадрів є формування їх професійної компетентності. Це ставить нові вимоги до фахової підготовки майбутнього вчителя, ціннісними установками якої виступає пріоритет особистісного розвитку учнів, здатність вільно орієнтуватись у складних соціокультурних обставинах, готовність обслуговувати не тільки інноваційні процеси, а й процеси комунікації у широкому розумінні. За таких вимог професійна підготовка вчителя має бути спрямована на розвиток особистості, здатної до співпраці, до ведення діалогу та виявлення гнучкості у спілкуванні, вкінцевому підсумку, особистості, яка володіє комунікативною компетентністю.

Аналізуючи стан формування професійної комунікативної компетентності майбутніх учителів-філологів у процесі вивчення фахових дисциплін, автор виявила низку суперечностей між вимогами, які висуває суспільство до компетентності учителя-філолога на етапі інтеграції України в європейський освітній простір, і його професійною підготовкою у вищому закладі освіти; потребою загальноосвітньої школи у професійно компетентних педагогах і недостатньою розробленістю концептуальних засад підготовки учителів-філологів у контексті компетентнісного підходу; рівнем інноваційних розробок із загальної методики

комунікативного середовища, формування у майбутніх філологів позитивної мотивації до навчання та професійної діяльності, залучення студентів до різних видів практик і волонтерської діяльності з носіями іноземної мови, систематизація та узагальнення основних компонентів для підготовки відповідного спецкурсу. Розроблено структурно-процесуальну модель формування професійної комунікативної компетентності як взаємообумовленого комплексу цілісним, аналітично-діагностувальним, змістово-операційним і результативно-оцінювальним блоками.

В дисертаційному дослідженні вдосконалено зміст навчання через розробку та запровадження авторського спецкурсу за темою дисертації, діагностичний інструментарій в аспекті критеріїв та показників оцінювання рівнів сформованості професійної комунікативної компетентності. Подальшого розвитку набули методики формування комунікативної компетентності (лекції-діалоги, тренінги, ділові ігри, відеозаняття, "батл-дискусії", підготовка та презентація проєктів).

Практичне значення отриманих результатів полягає у розробці та запровадженні у навчальний процес спецкурсу "Основи формування професійної комунікативної компетентності майбутніх учителів-філологів", навчально-методичного посібника і методичних рекомендацій даної тематичної спрямованості, а також у використанні їх при викладанні

курсів відповідних спеціальних дисциплін, у науково-дослідній роботі студентів і в системі підвищення кваліфікації педагогів філологічного профілю. Важливо, що результати дослідження вже впроваджено автором у навчально-виховний процес нашої академії, ними користуються науково-педагогічні працівники Тернопільського НПУ ім. Володимира Гнатюка, Рівненського ДГУ, Переяслав-Хмельницького ДПУ ім. Григорія Сковороди.

Розкриваючи формування професійної комунікативної компетентності майбутніх учителів-філологів педагогічного процесу, дисертант конкретизує сутність цього поняття як інтегральну характеристику вчителя-філолога, що поєднує в собі знання, уміння, навички, досвід й особисті якості, які зумовлюють прагнення, здатність і готовність до розв'язання проблем і завдань, котрі виникають в реальних життєвих ситуаціях, усвідомлюючи при цьому значущість предмета і результату діяльності. Зазначимо, що вимоги до знань, умінь, навичок і особистісних якостей учителя-філолога традиційно відображаються у його професіограмі.

В роботі уточнена професіограма учителя-філолога: володіння особистісними професійно важливими якостями, глибокими знаннями фахових дисциплін і методик їх викладання, комунікативними навичками та лінгводидактичною компетентністю, сучасними освітніми технологіями, відповідними організаторськими вміннями і навичками, здатністю реалізувати свої життєві програми в умовах реальної дійсності; знання методологічних основ управління пізнавальною діяльністю учнів, сучасних методів і принципів фахового наукового дослідження, етичних і правових норм фахової діяльності, комплексу філологічних категорій, прийомів, правил, характеристик, сутностей і особливостей лінгвосфери у її теоретичному та методологічному контекстах.

В експериментальному дослідженні за темою дисертаційної роботи брали участь 357 студентів, які були розподілені у дві групи: контрольну — 174 респонденти, й експериментальну — 183 респонденти. Узагальнення результатів дослідження дає підстави запропонувати окремі практичні рекомендації щодо вдосконалення змісту галузевих стандартів вищої освіти, модернізації навчальних планів підготовки учителів-філологів через оптимізацію переліку дисциплін та вдосконалення їх змісту, оптимізації системи зв'язків між педагогічними ВНЗ та різними сферами життєдіяльності соціуму, застосування інноваційних методик у професійній підготовці вчителів-філологів і запровадження гнучкого моніторингу їх готовності до професійної діяльності у контексті наявності та рівня професійної комунікативної компетентності.

При виконанні дисертаційної роботи використано 313 одиниць джерельної бази, з них 21 — іноземними мовами. Підготовлено 16 додатків на 74 сторінках, 13 таблиць, 6 рисунків, що свідчить про значний обсяг практичних досліджень для формулювання теоретичних висновків за дисертаційною темою.

ВІТАЄМО!

Атестаційна комісія Міністерства освіти і науки України присвоїла вчене звання "Доцент"

ШВИДКІВ Микола Львович
заслужений артист України, доцент

БАНАХ Володимир Ігорович
кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент

Успішно захистили дисертаційні дослідження на здобуття наукового ступеня кандидата наук

ОЛЕКСЮК Марія Петрівна
кандидат педагогічних наук

ДУБРОВСЬКИЙ Роман Олександрович
кандидат філологічних наук

КЛАК Інна Євгенівна
кандидат педагогічних наук

ДО ТЕОРІЇ ТА МЕТОДИКИ КОМПОЗИЦІЇ

Викладач образотворчого мистецтва педагогічного коледжу Тетяна Балбус підготувала навчально-методичний посібник "Композиція" для студентів педагогічних спеціальностей вищих закладів освіти ІІІ рівнів акредитації. Посібник рецензували заслужений майстер народної творчості України, доцент кафедри мистецьких дисциплін нашої академії А.Є.Гриб, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри образотворчого мистецтва, дизайну та методики їх викладання Тернопільського НПУ ім. Володимира Гнатюка М.І.Маркович і кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри мистецьких дисциплін нашої академії О.Г.Панфілова.

У посібнику розкриваються важливі проблеми педагогічних технологій вивчення основних теоретичних питань композиції в образотворчому мистецтві, а також подані методичні поради щодо виконання практичних завдань. Зміст завдань спрямовується на послідовне формування композиційних рішень і розвиток творчих здібностей студентів — майбутніх учителів образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва.

Автор посібника виходить з того, що вивчення основних композиційних правил, прийомів і засобів виразності допомагає художнику досягти найбільшої правдивості, життєвості і складає основу курсу композиції. Оволодіння основами

композиції дозволяє засвоїти різноманітні художні засоби, способи зображення і технічні прийоми створення художньо-декоративних виробів, різноманітних орнаментальних і тематичних композицій. Як основа всіх видів мистецтва, композиція дає можливість активніше розвивати естетичні почуття, залучати студентів до творчої праці за законами краси і гармонії, формувати у них мотивацію до художньої творчості. Специфіка композиційних закономірностей передбачає обов'язкове оволодіння художніми способами створення декоративних композицій різного характеру (від простих до складних тематичних картин).

Оволодіваючи фахом учителя образотворчого мистецтва, студенти вчаться малювати, писати і створювати композиції, накопичують матеріал з методики викладання об-

разотворчого мистецтва, серед якого важливе місце належить теорії та методиці композиції. У цьому студентам допоможе зміст посібника, де розкриваються основи композиції, практична послідовна робота над композицією, зокрема композицією у станковому мистецтві та в композиції книги, а також особливості декоративно-оформлювального мистецтва.

Посібник спрямовує педагогів, студентів та учнів на ефективне використання необхідного теоретичного і дидактичного матеріалу, допомагає в оволодінні методичними прийомами навчання. Дидактичний матеріал у вигляді наочних зразків (їх у посібнику більше 100) сприятиме засвоєнню учнями і студентами різноманітних способів створення фронтальних і об'ємних орнаментальних, декоративних і тематичних композицій та оволодінню палітрою засобів для їх виразного вирішення. В загальному, змістове наповнення посібника орієнтує студентів на активну пізнавальну, композиційну та самотісну навчально-творчу діяльність.

Видання доповнене словником образотворчих термінів, дає перелік необхідної навчально-методичної літератури і включає додатки, в яких пропонується тематика 102 творчих робіт студентів педагогічного коледжу за спеціальністю "Образотворче мистецтво".